

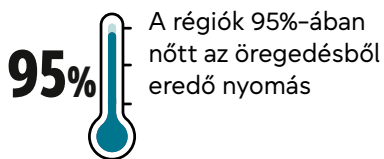
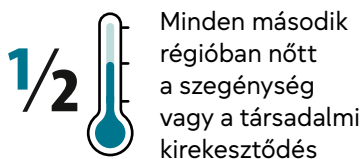
Erősebbé tud-e válni Európa globálisan, ha közben gyengíti belső kohézióját?

Európa globális ereje az egyes európai térségekben kezdődik. Az olyan, összetartó, reziliens és demokratikus régióktól és városoktól függ, amelyek a geopolitikai instabilitás és az egymást átfedő kihívások közepette is mozgósítani tudják a helyi potenciált, fokozzák a versenyképességet, megerősítik a rezilienciát és védik a demokratikus életet.

A javasolt többéves pénzügyi keret azonban alááshatja az uniós projekt alapjait azzal, hogy feladja azt a versenyképesség és kohézió közötti egyensúlyt, amely régóta az Unió egyik meghatározó eleme. Központosított struktúrája korlátozza a regionális részvételt, gyengíti a kohéziós politikát és elmélyíti a területi egyenlőtlenségeket.

Regionális barométer

A növekedés nem vezetett egyértelműen jobb foglalkoztatási vagy szociális eredményekhez, és továbbra is a népesség elöregedése jelenti a leggyakoribb kihívást.

Mit kérnek a régiók és a városok?

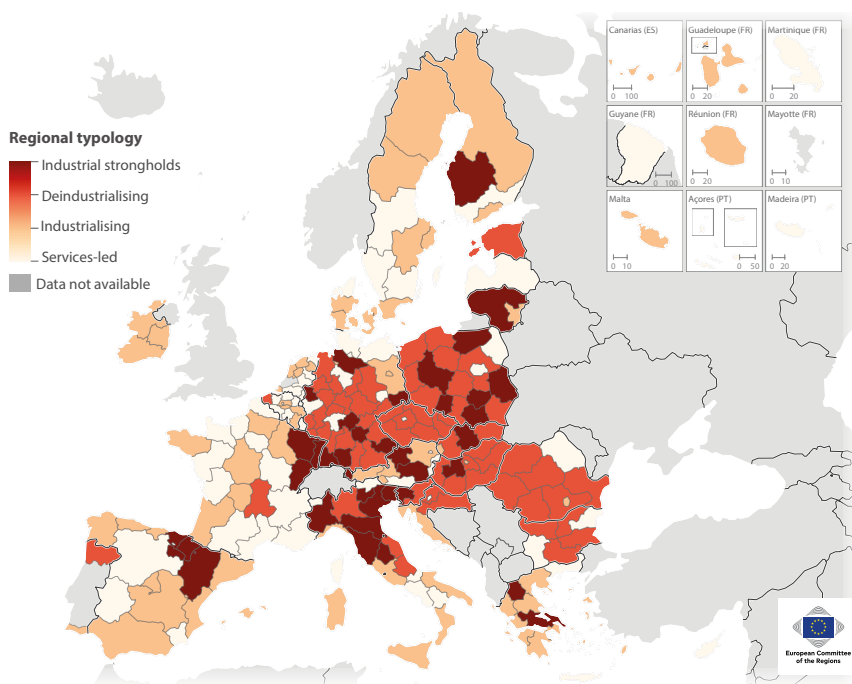
- Őrizzék meg a kohéziós politikát minden régió számára.
- Jogilag rögzítsék a régiókkal működtetett partnerségeket (többszintű kormányzással kapcsolatos értékelések, szubszidiaritási záradék a nemzeti és regionális partnerségi tervekhez kapcsolódóan).
- Minden uniós programban alkalmazzák a „ne árts a kohézióknak” elvet.
- Végezzenek területi hatásvizsgálatokat és regionális ellenőrzéseket a teljes uniós költségvetésre vonatkozóan.

A régiók és városok azt kérik, hogy az Európai Parlament előzetes álláspontjával összhangban a 2028–34-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretet az EU bruttó nemzeti jövedelmének 1,27%-ában állapítsák meg (a NextGenerationEU adósságtörlesztéseiből származó 150 milliárd EUR beszámítása nélkül).

A versenyképességhez kohézióra van szükség

Az ipar több mint 30 millió európai munkahelyet ad az uniós régiókban, és az EU stratégiai autonómiájának és társadalmi kohéziójának sarokköve. Azonban továbbra is fennállnak egyenlőtlenségek, amelyek ráadásul egyre nagyobbak. A csökkenő termelés és a magas energiaköltségek gyengítik a regionális versenyképességet. A széttagolt szabályozás, az ellátási láncból való függőségek és az egyenlőtlen eloszlású innovációs kapacitás szintén akadályozza a kutatási eredmények kereskedelmi hasznosítását, gyorsítva az ipar leépülését és növelve az importkockázatokat.

Az ipari átalakuláshoz olyan, helyi alapú uniós iparpolitikára van szükség, amely összehangolja a beruházásokat a regionális igényekkel, prioritásként kezeli a dekarbonizációt, korszerűsíti az energetikai infrastruktúrát, egyszerűsíti az engedélyezési eljárásokat és kiszámítható támogatást nyújt az igazságos átmenethez, ezáltal erősítve mind a versenyképességet, mind a méltányosságot.

Ábra 1 — A feldolgozóipar által biztosított foglalkoztatás dinamikája az EU-ban (2019–2024) NUTS 2 régiók szerinti bontásban (2021. évi osztályozás)

Regionális tipológia 1. Ipari fellelővágók 2. Leépülő ipari régiók 3. Iparosodó régiók 4. Szolgáltatásközpontú régiók

Forrás: Eurostat-adatok, Rodríguez-Pose és Bartalucci alapján

Helyi példa Karintia, Ausztria

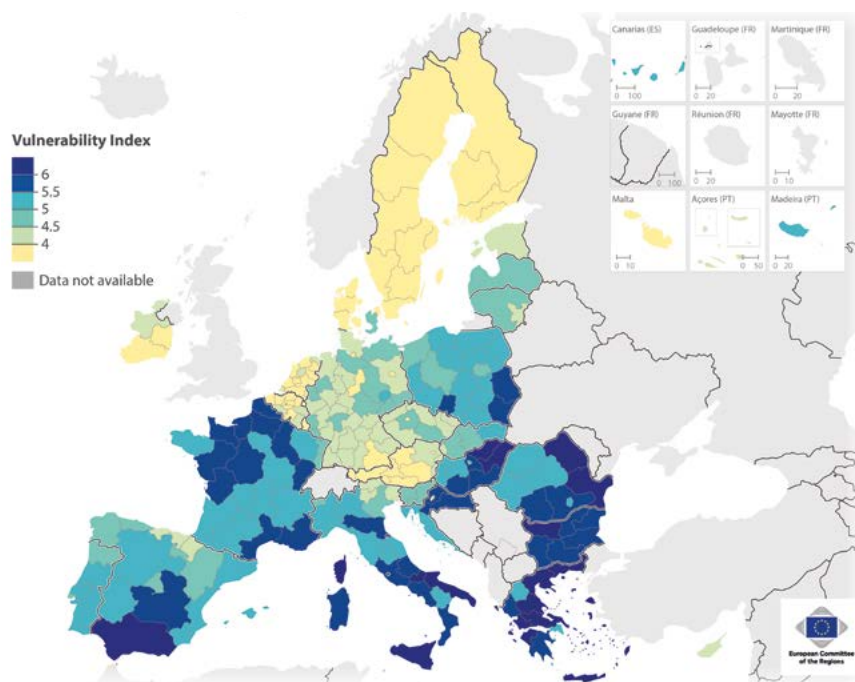
A kkv-k gyakran nem rendelkeznek az ahhoz szükséges idővel és erőforrásokkal, hogy eligazodjanak az uniós finanszírozási kérelmek bonyolult rendszerében. Ennek a kihívásnak a kezelésére Karintia regionális kormánya létrehozta a SILICON ALPS klasztert, amely sikeres regionális innovációs ökoszisztémaként több mint 140 elektronikai ipari vállalatot tömörít, és strukturált auditokkal, lépcsőzetes finanszírozással és közvetlen tanácsadással segíti őket.

30 millió
európai függ
feldolgozóipari
munkahelyektől

Ellenálló képesség nélkül nincs biztonság

Az éghajlatváltozás veszélyezteti Európáé biztonságát, az emberek egészségét, a regionális kohéziót, a versenyképességet, az infrastruktúrát és az államháztartást. A 3 °C-os felmelegedési forgatókönyv szerint várhatóan évente közel 100 000 ember fog meghalni hőhullámok következtében. Az aszály költségeit évi 9 milliárd EUR-ra becsülik, míg a part menti áradások 2100-ra több mint 1 billió EUR kárt okozhatnak. Az elmúlt 4 évben 57%-kal több erdőtüz volt.

Az uniós régiók különböző mértékben kiszolgáltatottak, és a hatások sem egyformán érintik őket. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a felkészültség és a reziliencia fokozásához több uniós szolidaritási finanszírozásra van szükségük. A hatékony fellépéshez többszintű kormányzásra és technikai kapacitásépítési segítségnyújtásra is szükség van.

Ábra 2 — Területi sebezhetőség az EU-ban 2025-ben, sebezhetőségi mutató

NUTS 2 régiók szerinti bontásban (2024. évi osztályozás)

Forrás: Európai Bizottság, Közös Kutatóközpont

Helyi példa

Jelenia Góra, Lengyelország és
Liberec régió, Csehország

A 2024-es árvíz súlyosan érintette a lengyel és a cseh határt. Azóta az INTERREG-finanszírozásnak köszönhetően 1150 tűzoltó és orvos közös képzésére jutott forrás, sikerült megosztani bizonyos eljárásokat, valamint hatékonyabb lett a határon átnyúló együttműködés és javult a reaklási arány.

A vízgazdálkodás
rezilienciájára
fordított minden

1 milliárd

EUR 16 000 uniós
munkahelyet
teremthet,

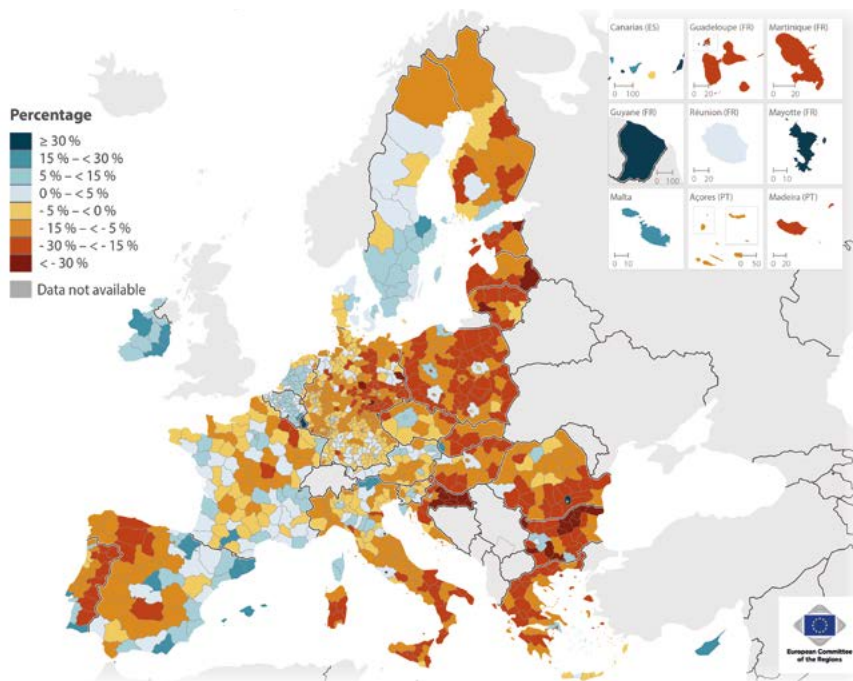
és minden

befektetett 1 EUR
2.35 EUR-t
generálhat

Nyomás alatt a „maradáshoz való jog”

A demográfiai változások elmélyítik a területi egyenlőtlenségeket az EU-ban: 2050-re várhatóan a régiók közel háromnegyedében csökkenni fog a népesség, és ez különösen igaz a vidéki területekre. A népességcsökkenés csökkenti a munkaerő-kínálatot és az adóbevételeket, az alapvető szolgáltatások megszűnése pedig további elvándorláshoz vezet. Szembeötlő példát jelentenek erre az orvoshiánnyal küzdő régiók, ahol – a munkaerőhiányból adódóan és amiatt, hogy az orvosok elsősorban nagyvárosi és magasabb fizetést kínáló régiókban koncentrálnak – korlátozott az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés. Eközben a népességnövekedést tapasztaló régiókban és a legtöbb városi térségben egyre nagyobb a nyomás a lakhatás és az infrastruktúra terén.

A „maradáshoz való jog” szavatolásához mindenhol jelentős beruházásokra van szükség a helyi munkahelyek, a lakhatás, az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés, a konnektivitás és az életminőség terén. A kohéziós politikának továbbra is erősnek kell maradnia, hogy elő tudjon mozdítani területi újjáélesztést szolgáló, integrált stratégiákat.

Ábra 3 — Várható relatív népességváltozás 2025 és 2050 között NUTS 3 régiók szerinti bontásban (2024. évi osztályozás)
Forrás: Eurostat-adatok (adatkészletkód: proj_25rp5 és proj_25np)

Helyi példa

Madrid autonóm közösség, Spanyolország

A tartomány lakossága egyre inkább a fővárosban és annak nagyvárosi térségében koncentrálódik, ami elmélyíti a város és a vidék közötti egyenlőtlenségeket. A Pueblos con Vida programon keresztül a régió 155 millió EUR-t fektetett be a lakhatás, a munkahelyteremtés és az alapvető szolgáltatások terén. A program 14 célzott intézkedése segítséget nyújtott 5000 főnél kisebb településeknek abban, hogy 14%-os népességnövekedést érjenek el, ami jól mutatja, hogy a helyi alapú szakpolitikáknak igenis lehet hatásuk.

135 millió

európai él olyan régiókban, amelyekre stagnálás vagy hanyatlás jellemző, különösen a vidéki és peremterületeken

